

საქართველოს კულტურის გვირი და მუზეუმის მიერ

კულტურული
მუზეუმის
გვირი და მუზეუმის

კულტურული

რილიტაციი 88-შ.

Nº 16

აგვისტო 1907 წ.

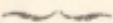
ტურისტი

ელექტრონის სტამბა წიგნების გამომცემელ ქართველთა ამინისტრისა,

1907

შინაარსი

I—მელია და კაკაბი.—ლუქსი ბაჩჩასი	3
II—მოარული ქუდი.—მოთხრობა თ. რაზიკაშვილისა	5
III—ეინ იორჩია ძაღლმა. — (სამეგრელოში გაგონადა ლუ- ბენდა) ნინთ ნაჯაშიძისა	13
V—ეირის თავგადასცელი. — სასაფლავო, ნ. ქოფიანისა	15
V—სხვისთვის ორმოს შოთარელიოთ თავისთვის მტერიო.— ა. მწერლეამიძისა.	20
VII—პირუტყველის გონიერება:—ქატა და ზარი, ნინთ მა- ჭვარიანისა	22
VII—გასართობი:—ა) ვის უნდა საჩუქარი, — რომენიშვი- ლისა. — ა-ბ) გამოცანები,—ბ) რებუსი და ალსნა	23

მეღია და ჰაპაში

ელას გაკაბა ეჭირა,
მიჟევდა, თანა ცეკვავდა,
კაკაბი ბედსა სწევლიდა,
თავის ღარუებას ჰქედავდა.
ვერც უსხლტებოდა და ძველის
გრიც ღამახებას ჰბედავდა:
მეღა სახუმრო არ იფო,
ფიცხლავ თავს მოაღერდავდა.

გზაში ეორანშა უძახა:
„მეღო, სად ინადირეო?“
მეღამ ამაფად მუგო:
„ვიწნოში 1) დავიწირეო“.
კაკაბმა მეღა მესტუქეა:
რად ტეუი, რად იცრუეო?
მართალი უთხოა, არა სჯობს,
ამფას ა) არ დამიწირეო?

მეღა ვერ მისვდა, გაწილდა,
არ მოელოდა ამუგარსა;

1) „ვიწნო“ — ვიწრო ადგილის. მეღა პირს ჰკუმავდა და ასე იმიტომ ამბობდა. ხალხს ჰგონია, მეღა მაინც ასე ამბობს.

2) „ამფა“ — ეს სიტყვა კაკაბმა მოიგონა, რომ მეღისთვის ხახა გაელებინა და წისვლოდა.

ორიონული
გვიპლატონი

თავზაღუნული წავიდა,
კმუქრებოდა კბკაბსა.
ზედ დატანებით მარჯვედა,
ჩხიჭვი შემოსვდა ამასა,
ჰქითხა: „მელიავ, კბკაბი
დავიწერია სადრასა?“

მელია დიდებულად
უასუხებდა: „ამფასა.“
კბკაბი განთავისუფლდა,
მედტად შემოჰეკრა ფრთა ფრთასა,
მელა-კი გაბრიელებული
საწელად ხდ ებდა სახასა!

ბაჩანა.

მოარული ქუდი

ელის ქათამს კვერცხი მოეპარა, საბძლის სა-
ბისერდულში ბ'ხეზედ ედო და მერე კრუხადაც
დამჯდარიყა.

ჰელიმ მაძინ-და მოიკითხა, როცა ორჯერ
თუ სამჯერ საკინკის ღაერის ღროს დასთვალა
თავისი ქათმები და კრთი კვითელი ფეხს უმბუ-
ლა დედალი აღარ ამოჩნდა. აქეთ ეცა, იქით
გცა, ეჭება, ეძახა, მეზობლებში იყითხა, მაინც არა ჩანდა. ღმერთო,
შეგცოდე, მეზობელ ფეფოსაც დააბრალა, — ნამდვილად ის დაი-
ჭრდა და კორს წაიკვანდა გასაყიდადათ. ერთი სიტყვით ძა-
ლიანა სწუხდა.

კიორგობისთვე იუთ, ხან წვიმდა, ხანა თოვლდა. ერთხა-
ვად ციკოდა. ქათმებიც სულ სახლსა და საბძელს შესტრიბლე-
ბდნენ, სიცივით კარში ვეღარა ჰეთვიზნენ თავსა. ჭილავავები
სიძინდის ძარების ენვეოდნენ და ჭერდნენ.

მოძივნოდა ფეხს ბეჭლასაც, საბუღრიდან ამოსულივთ და
კარში ძაღზედ წეროდა:

— გამომხედეთ, ორი-სამი ღდის მელოგინე ვარ, გამო-
მიტანეთ, მაჭამეთ რამეთ! ჰელამ მაძინვე იცნო თავისი ფეხ-
ბუმბულას ხმა, სიხარულით კარებს ეცა.

— შენ-კი გენაცვალე მა ხმაში, ჩემთ ქალო! ჩემთ მშე-
ნიერო!

მაძინვე სიძინდი გაუტანა, დაუფეხნა ტარო, წეალი დაუ-
დგა. თან სიუვარულით ეალერსებოდა და ებაასებოდა:

— სად იქავ, ჩემთ თქოთვა? სად მომხარე პეტრუსები? სად
გაიკეთე ბუდე? მე-კი გა-
მებურქ, ლაძაზო?

— ეგრე, გენაციალუ, ეგრე! გაუკავრდი მაგ წერებს.

ჭამა ფეხბუმბულამ, დალია წეალი და პირდაპირ ბუდის-
ძენ გასწია.

ქათაში ინდოურივით ემბაკი როდის: ინდოურმა იცის, თუ ქაცხა ჟენდავს, სადაც ჰერცხსა სდებს, იქითკენ თავის დღეში პირდაპირ არ წავა, თვილის ასახვევად ხან აქეთ წავა, ხან იქით, თან სადაც მოხვდება, ჩაჯდება და ზურგზედ ხმელ ფოთლებს და ხდლას იურის, კითომ კიბალები, ჰერცხი აქ უნდა დაკლეო.

საგამოთი ბეჭა თავის უფროს ქალს მაკალას ეუბნებოდა,—ჩვენს ფეხსუმბულას საბძელში მოუპარავს პვერცხი და თერთმეტზე კრესად დამკადარო...

მართალია ქარგად ზის, მაგრამ ჸამთარია, ასელა-ჩასკულაში ღაუცივდება; მინდოდა ამეკრიფა, შინ შემომეუვნება და აქედამესკება; მაგრამ ქაბატოს დამიშალა,—ადგილიდან ნუ დასძრავ, არა უშავს-რაო.

ବ୍ୟାହାର ମାରିଲୁବ ଏଣ୍ ଦ୍ୱାକ୍ଷରା, ମାଗରାମ ମାଲିନୀ ପ୍ରିୟରେ ରୋ
କ୍ଲାପ୍‌ଶ୍ଵରମ୍ଭ ଘୋଷିତ୍ୟମ୍ଭଶ୍ଵରାମ କ୍ଷେତ୍ର ବ୍ୟାଧି ଚିନ୍ତିତ ପାଦିରୀତିବା. ଅଳ୍ପା-

კი ბზიან გოდორში გადასვა ჰელამ კრუხი და სახლში შეტყოფა ევანა. შეძლებ ბევრსა ნანობდა, რომ ქაბატოს გაუგონა და კრუხი საბოლელში დასტოვა, მაგრამ რაღა ეჭველებოდა!

— აბა ეხლა რბილ კუთხერა ამ სატიალოს! ამბობდა გაჯავ-რებული, — ამ სამი წიწილის თვეის როგორ მოვაცდინო კრუხი, მერე ამ მამასის სლობას. კვერცხები ვინაღვლო, თუ წიწილები! მერე რა კა დროს კრუხი იქო და! სახლში რომ და-ძებივა, ათს მაინც გამოიტანდა, სააღდგომოდ დასაკლავები იქნებოდნენ, თითოს ხუთ შაურად გაფარიდგინებდი და ჩემ ტიტევლ გოგოებს თითო რამ მაინც მოუკიდოდათ.

გადასწევიტა, როცა წიწილები კარგად მოიშუმებოდნენ, კრუხის თვეის ფეხები შეეკრა და წიწილები-კი ობლად ფქ' ქვებ და უბარდნა. აღებაში კიდევ მოიქცევა და დასკავაო.

როცა წიწილები მოიშუმნენ და ჭამა შესძლეს, ჰელამ კრუხის ფეხები შეუკრა და საქათმები დააგდო. წიწილები-კი თბილად კუთხი ჩასვა, კეგბა უდედობას შეუჩივნენო.

უნდა გენახათ, რა ამბებში იუნენ ჰელას პატარა გოგო-ები, მაკალა, თინა და რესა: ხულ წიწილებს ეალერსებოდნენ და შესჭერესკებდნენ. წამ და უწიმ დაიჭერდნენ, ხან ჰქოცნი-დნენ, ხან უბები ისვამდნენ.

— გენაცვალეთ, თქვე ობლებო! ეალერსებოდა მაკალა: წაგართვესთ დედა, დაობლდით, ჩემთ მშენივრებო? ახლა მარტოკებებს როგორ უნდა დაიძინოთ უდედოდ, ხომ მეგცივდათ ამ ციკ ზამთარში, გენაცვალეთ?

— ლადა ტილით, გენაცვალეთ, ვის ეძაქით? მუძუ ქომ ალ მოგნივდათ? ჰქითხავდა პატარა თინა. თან ჰქოცნიდა და თავზედ და გულზედ ხელს უსვამდა.

— თქვენი დედა აგე იქ აღიც ცაქათმეცი, ნუ იტილებთ!

წიწილები-კი ტიროდნენ და ტიროდნენ. ემახდნენ თვის დედას.

— წინ-წია-წიაა! წინ-წია-წიაა! აგძელებდნენ, იხეთქმულობა
თავებს.

— ნუ იტირებთ, შვილებთ, ნუ იტირებთ! ეუბნებოდა
ჰელს. იხეთ ქედ ქვებ ამოგსვამთ, რომ დედა დაგავიწეოსთ.
აბა წადი, შვილო მაკბლო, მამაშნის მველი ნაბდის ქედი
მომიტანე, წალომია. ამოგსხათ ქედ ქვებ და ფეხ ქვებ დაუსტუ-
როთ; ბლაბად სცივათ, რომ წივიან.

მხარელამ ხელად მოურბეინა მამის ოფლით გაქონილი და
შედარებით დამძიმებული ნაბდის ქედი. გოგოებს ერიამული
ქედებათ.

უნდა გენახათ, რა ამბავში იუვნენ, წიწილები რომ წივი-
ლით აქეთ-იქით აქანებდნენ ქედსა.

მერე რაკი ფეხ ქვებ შეახოხა და წიწილებს ჩასთავათ, წივილს
უბლეს და გატერინდნენ.

მხოლოდ ხანდახან-და ისმოდა იმათი ჭებჭები.

— წიკრია! აგრძელებდნენ სიამოგნებით, წიკრია! ახლა-კი
დავიძინოთ!

სინუას სახლში ფეხბ ქმბულას თბლად დამრადება წი-
წილებშა დიდი გართობა და სისხარული შეიტანეს. იმისი გო-
გოები სულ წიწილების ალერსხა და ფარეზობაში იუვნენ;
უერიდნენ ნაკმაზე, უფხვნიდნენ მჭადს და წიწილებიც გაიგო-
ნებდნენ თუ არა „მოდით, მოდითო!“ გამალებულები გართო-
დნენ. გოგოებისა აღარ ეშინოდათ, აღარც ქრისტე ადნენ, როცა
ხელში იუქანდნენ, აღარა წივოდნენ, პირიქით სიამოგნებით მო-
ჰევებოდნენ „წიკრიას!“ გალობას.

სუფრაზედ დაურობოდნენ, ჯამიდგან და სეჭიდვას ლუკა-
სა სტაცებდნენ, კალთაში უსხდებოდნენ, ან მუხლ ქვებ უმვ-
რებოდნენ და აქ იბუდებდნენ. ეს იურ, რომ ციცუნიან-კი
ვერ შექმნივნენ. თუმცა დაწოლილს რომ მოასწრებდნენ, ზედ

შეახტებოდნენ, და რბილად იბუდებდნენ, მაგრამ როცა კარგი ნია ტოტს წაუციცუნებდა და ხემრობით დასაჭირად ჰყომოდა, ან უკან გამოუდგებოდა, ისინი გურა გასეთქილები ან ქილებ ძეა იმალებოდნენ, ან ტახტ ქვემ ძეაფარებდნენ თავსა, არა და თვითონ პელას შეახტებოდნენ სოლმე თავზედ, იქ მოიგაბლათებდნენ და კატას მსოფლიო იქიდან-და უწევდნენ უძიძრად უკრის გდებას, თითქო გადმოსახიან, აბა აქ ამოდი, თუ კაი კატა სარო! კატაც კითომ და აქ არაფერით, უზაქვთ თვალებით გაღდაჭხდავდა დიასახლისის თავზედ მსხდომ წიწილებს,—აბა მანდ როგორ ძემილდიან ძემოგწვდეთო, ამოკორდებოდა სადმე, ან კითომ თქვენ ვერ გამჩნევთო, მველი ხალიჩის ჩამოკლეჭილ ნაპირს უწევდა კაწრევას, ან ბალვების წინდას იჯოვიდა, ან გორგლს, და ეთმშმებოდა.

უქნბუმბულაც, სანამ უქნბეკრული იუო, ჰეკიანად იუო, მერე როცა გაუხსნეს უქნები, კარგა ხანი დარბოდა და ჰეიოდა, ექებდა ძვილებს. უფრო ხმირად-კი სახლის კარებთან იდგა და სახლი ძესტეიოდა, ალბად წიწილების ხმა თე ენმოდა.

პელას გოგოებს უკელახედ მეტად ის ახარებდა, როცა წიწილებს დაიჭირდნენ და ქედ ქვემ სხამდნენ. რადგან ძილის დრო არა ჰქონდათ და ისე ამწევევდნენ, წიწილებიც ურჩობდნენ დაპატიმრებას და თავის საპატარო ქუდს აქეთ-იქით ახოხებდნენ. ხაცინელი იუო, როცა ქედი აქეთით დაცოცავდა. არა ჩანდა, ვინ მოძრავებდა, უცხოს თეალთ-ძექცობა ეგონებოდა. გოგოების აღტაცებას საზღვარი არა ჰქონდა.

პელოს ქარი სინუა აგერ საში კვირა სრულდებოდა, საჟუბაოდ იუო წახული. ცოლ მკლი ღია-ღდეზედ ელოდა. კოგოები სულ გზას გასცემეროდნენ.

მამას ცალკე მოელოდნენ გოგოები, კაბებს და ჩესტებს ცალკე, მაგრამ ქუდის ამბავი უფრო საინტერესოდ მიაჩნდა.

კურ მამამ არ იცოდა, რომ ობოლას წიწილები ჰქვავდა და ქუდ ქვებ ამწევდევდნენ. გოგოებმა ერთმანეთში მოილაპარაკეს და დედასაც ძაეხვეწნენ, რომ მამისთვის არ ეთქვა იმათი საიდუმლო.

— ქუდი წიწილებით უქ ქვებ შევახოსტოთ და, როცა მამა მოვა და ფქნთან დაკდება, შევანძრიოთ, წიწილებს გაეღვიძებათ, გათენებული ეგონებათ და დაიწევებენ ცდას ქუდის მოხსანორებლად. ვნახოთ რას იზემს მამა, როცა დაინახავს, რომ იმისი ქუდი უფეხოდ დაიარება. გოგოებმა წინდაწინვე გაითვალისწინეს მამის გაოცება და ერთ სიხარულსა და ამბავში იუნენ: მამის მოვატეულებთ და შევაძინებთ!

— ახლა, გოგოებო, როცა გაიგებს, რაძლენს იცინებს. იძახდა მცხალა. საღამოუზედ მოვით, ამბავი მოუკიდათ. სელამ თავი დაიბანა, შეილებიც აბანა, ჩაიცა, რაც-კი მოეცოვებოდა, დაჭებავა სახლი, დარწყენა ჯამ-ჭურჭელი, მაღლავ-მოალავა ჟველაფერი, ჭილობი გაბერტეა, ზედ ხალიჩის ძეელი გადაშალა თავისი დედამთილის ნაშინთვი (ეხლა ვინდა აღირსებს გლეხის გოგოს ხალიჩის?) ლოგინს თავისი დაკერებული შალი მიაფარა, ქათმებს აწარს, წეალი მოიტანა. აბა, შეილო, დროა, წიწილებს აწამეთ და დაუბუდეთ, უხეიროდ დაწუწედებან, უთხრა სელამ გოგოებს.

გოგოებმაც სიხარულით დაიჭირეს წიწილები, მირების და ფქნებებ ამოსხეს.

ცოტა სანს იჭიპტემეს წიწილებმაც და, რაკი დასთბათ და საღამოც იუო, მაღლე ხმა გასწევიტეს და დაიბუდეს.

— შეილო მაქალო, მამაშენი შეცივნული მოვა, ფქნს შეუკეთე! მაკამ სელად მოარბეინა ორი-სამი ნაპობი და მიუმატა ფქნსა. ფქნს, თითქო გაეხაზდათ, გუნგუში და ხმაურობა მორთო, გამოცოცხლდა.

კარგად დაბინდებული იუო, როცა გოგოებს მამის სეელა

ძემოებმათ. კველისი კარებს ეცნენ და მამას ჩამოეკიდნენ ეპ-
ლზედ. მამას ულფაშია და წარბ-წამწამზედ ჭირხლი მოჟ-
კიდებიუთ, მაგრამ ბალდების დანახვამ სიცივეც დაავიწეა და
სხვა დარღებიც. ისიც გულიანძადა ჰქოცნიდა თავის შეიღებს.

— აბა, როგორა ხდით, შეიღო? ან დედ როგორ არის? ხომ
არ აჯავრებთ? აბა შეიღო მაგალო, ძენ ეხლა თი წლის ქალი
სარ, ვიცი დედაშენს მოეხმარები ეკველა საქმეში, არა?

— მაძა, მაძა, მაძა! თან გაგიჟებით ჰქოცნიდნენ მამას.

— დაძაცადეთ, კურ შინ ძევიდეთ, გეეოუათ! უმაღლოვნ-
დებოდა მამა. მაკამ წითელი შეკრული სელსახსოვი ჩამოართვა
და შინ ძეიტანა. როცა შინ ძემოვე დნენ, ძვიღების ეურად-
ღება ახლა წითელმა სელსახსოვმა მიიზიდა, უნდოდათ გაეგოთ,
გის რა მიუტანა მამამ.

კველი გახსარებული იქო, ეპელასთვის რამე იქო, თუ ჩა-
საცმელი, თუ დასასტური.

რაკი ძვიღების ძლევისით იჯერა გული, სინუა ფეხთან
მიჯდა და ქალამნების ხდა დაიწეო, თუმცა თავისი სამი გოგო
არ აცლიდნენ და ცდილობდნენ მამისთვის ქალამან-წინდა გაე-
ხადნათ.

— ნუ მოისწორით, ძვიღო, სელებს, მე თითონაც კარგად
გავიხდი.

— არა, მამა, ძენ დაბუსული სელები გექნება, მოგვეს-
ვაროს, თუ მოგვესვრება. ადარ ეშვებოდნენ გოგოები.

მამამ გაბერტეა ქალამნები, ტალახში მოსვრილი წინდები-
კი ცოლის გადასცა, — ამორეცხვა და გვები ხვალისთვის გამი-
ძროვო.

— ხვალ ახალი წინდები ჩაიცვი, ქაცო, დაგიქსოვე და
მაგეების დაცვეთასაც მოეხწობი, ეუბნებოდა ცოლი.

ქალამნებს-კი ფეხებებშ უწეო გაფენა. გოგოები უკვე გულის
ფანცქალით შესცემოდნენ თან მამას, თან იმის ქუდსა. სი-
ციღოს ძლიგს იკავებდნენ, — დაიცა, მამაჩემი რას იზამსო.

აღბად ქალამანი თუ მოხვდა, ქუდი შეინძრა, უცებ შე
მრაობა იწეო და ფეჩის ქვეშიდან სინუასკენ გამოსწია, სი-
ნუას ჯერ კვონა, აღბად მე თუ მომიხვდა სელი და გამო-
ვახოსხეო; ცოლისთვის უნდა ეჭითხნა, ჩემი ქუდი აქ რადა
გდებულაო, მაგრამ ქუდის მომრაობა რაღაც არა ჩვეულებრი-
ვად მოშევენა და ეურძღვებით დააცემოდა...

— მოვიდა ქუდი, მამა, არ შეგზამოს, წევიროდნენ გო-
გოები და სიხარულით აღარ იცოდნენ, რა ექნათ.

— აი, თქმე საძაგლებო, თქვენა! კინაღამ წიწილებს არ
შემაჟამეს! წინადვე ვერ გამაბებინებდით, თქმე ქუდიანებო, თქმე-
ნა! იცინოდ მამა.

თ. რაზიკაშვილი

1907 წ.

306 აირჩია ქალლება

(სამეგრელოში გაგონილი ლეგენდა)

ოწენილი იუო მაღლი: არ იცოდა, ვის დამეგობრებოდა, ვის მიჰკედლებოდა. დაფიქრებული დაღიოდა ტექში. ერთხელ ტურას შესვდა და გაჰქვნენ ერთად გზას. ერთგან მცელის კვალი დაინახეს.

— ეს ვისი კვალია,— ჰყითხა მაღლმა.

— საშინელი მსეცისაა,— მიუგო ტურამ, დმერთმა ნუ ქნას, რომ შეგვხვდეს საღმე, თორემ თორვეს გაბებულავს.

მაღლმა მიატოვა ტურა და გაჰქვა მცელის კვალს. მივიდა ბეჭლთან.

— ვინ ხარ შენ? — ჰყითხა მტელმა.

— შენი მონა მორჩილი, — მიუგო მაღლმა.

— მაძ გამომეე — უთხრა მცელმა, და წავიდნენ არიგენი სანადიროდ. გზაზე დათვის კვალი დაინახეს.

— ეს ვისი კვალია? — იყითხა მაღლმა.

— ოთ, ეს ისეთი მსეცისაა, რომ, თუ მოინდომა, ერთის თათის დაკარით მიწასთან გაბებასწორებს თრთავეს.

მაღლმა მიატოვა მცელი და გაჰქვა დათვის კვალს.

— ვინ ხარ შენ? — ჰყითხა დათვმა.

— შენი მორჩილი მონა, — მიუგო მაღლმა.

— მაძ წამოდი!

წავიდნენ ერთად ტექში.

გზაში ადამიანის ქვებლით დაინახეს.

— ეს ვისი გვებლია? — იკითხა მაღლება.

— თო, ეს ისეთი ჭიერიანი შეცცისაა, რომ იმაზე დონის ერთ არძვის არის ქვეყნაზე.

მაღლება მიატოვა დათვე. გასჭვად ქვალს, მივიდა ადამიანთან და მას შემდეგ ადამიანთან ცხოვრობს.

ნინო ნაკაშიძე

ვირის თავგადასავალი

სასაფლაო

ვივერიოდით ნაბიჯით და მიგუახლოვდით ქალაქის სასაფლავოს, სასახლიდან შვიდითდე ვერსის მანძილზე.

მოდით, უკან დავბრუნდეთ და ტეის გზას დაგადგეთ, სთქვა ქაროლინამ.

— რადა? ჰყითხა სესილმა.

ქაროლინა. — იმიტომ რომ სასაფლავო არ მიეგარს.

სესილი, (დაცინვით). რატომ არ გივეარს სასაფლავო? გემინიან, იქ არ დარჩე?

— არა, მაგრამ იქ დამარხული ადამიანები მასსენდება სოლმე და მეცოდებიან. ბავშვებსა კაროლინა მასსარად აიგვდეს და განგებ სასაფლავოს გაღიავნებს ძიგ ძირში გაუარეს. ის იქ კიდევ უნდა გასცილებოდნენ, რომ დაღონებულმა ქაროლინამ თავისი ვირი შეაჩერა, გადმოხტა ძირს და სასაფლავოს ჭიძეარს მიაშერა.

— რას შერები, კაროლინა? სად მიხვალ? შექვეირეს ბავშვებმა. ქაროლინამ სმა არ გასცა. საჩქაროდ ჰქონა სელი ჭიძეარს, შევიდა სასაფლავოზე, მიიხედ-მოიხედა და ახლად აკოკოლდებულ საფლავისკენ გაიქცა.

შეფიქრიანებული ერნესტი უკან გატევდა და მივიდა მასთან იმ დროს, როდესაც ის სასაფლავოზე დაიხდრა და წამოაექნა ჭეხზე პატარა საბრალო ბავშვი, სამიოდე წლის ბიჭი, რომ-

ლის ტირილიც კაროლინას შემოეხმა.—რა დაგმართვია, ჩემი
მო საბრალო ჰატარავ? რადა ტირი?

ბავშვი ქვითინებდა, და ვერ უპასუხა. მაღაინ ლიმაზი
იუთ და დარიბად ჩაცმული.

კაროლინა.—მარტო რადა სარ აქ, ჩემთ საცოდავო ჰატა-
რავ?

ბავშვი, (ტირილით). —იმათ დამტოვეს აქ. მე მშიან.

კაროლინა.—ვინ დაგტოვა?

ბავშვი (ტირილით).—საღამია; მე მშიან.

კაროლინა.—ერნესტი, წადი ჩქარა და მოიტანა ჩვენი სა-
გზალი, ამ საწეალ ბავშვის ვაჭრობით; მერე აგვისტინის, რად
ტირის და რად არის აქა.

ერნესტი გავქანა საგზალის მოსატანად და კაროლინა მი-
ნამ ბავშვის დამშვიდებას ცდილობდა.

ერთი წამის შეძლებ ერნესტი მოვიდა და თან მოჰევნებ
ეველანი საქმის გასაგებად. ბავშვის ციფი ქათამი აჭამეს და
დეინომი ამოსველებული ჰური. რომ სწამდა, ცრემლებიც
თან და თან აძრებოდა, სახესე დიმილი მოსდიოდა. როდე-
საც, გამდა კაროლინამ ჰქითხა, რად იწვა იმ სასაფლაოზე.

ბავშვი. ჩემი დადი-დედა იუთ, მივ რომ ჩახდეს. მინდა
მოვუცადო, რომ ამოვიდეს.

კაროლინა. მამა შენი სად არის?

ბავშვი. არ ვიცი მე იმას ვერ ვიცნობ.

კაროლინა. დედა-შენი?

ბავშვი. არ ვიცი. ისიც შავმა საღამია წაიუვანა, როგორც
ჩემი დიდი-დედა.

კაროლინა. მერე ვინ არის შენი ჰატრინი?

ბავშვი. არავინ.

კაროლინა. ჰურს ვინ გაჭმებს სოლმე.

ბავშვი. არავინ. მიძანა ვწოვ.

კაროლინა. სად არის შენი ძიძა?

კუშტი. იქა, სახლში.

კაროლინა. რას აკეთებს?

კუშტი. დადის, ბაღასსა სჭამს.

კაროლინა. ბაღასსა? და ბავშვებმა ურთმანეთს გაჰვირვებით
ძეხედეს.—გიუ ხომ არ არის? წაიბუტბუტა სესილშა.

ანფონი. არ ესმის, რას ლაპარაკობს, ძალიან პატარა არის.

კაროლინა. რატომ შენმა ძიძამ არ წაგიუვნა?

ბავშტი. იმას არ შეუძლიან; სელები როდი აქვს.—ბავშვე-
ბის გაკვარვება გათრებილდა.

კაროლინა. მაძ როგორ გატარებს?

ბავშტი. ზურგზე შევაჯდები ხოლმე.

კაროლინა. იმასთან წევსარ ხოლმე?

ბავშტი (ლიმილით). თქ, არა! ეს როგორ იქნება!

კაროლინა. განა სად წევს ხოლმე? ლოგინი არა აქვს?—ბავ-
შტა სიცილი შექნა და უთხრა:

— თქ, არა! ჩაღაზე წევბა ხოლმე.

— რას ნიშნავს ეს ეველაფერი? — სთქვა ერნესტმა.—წა-
გვიუვნოს სახლში, ვნახთ ამისი ძიძა, ის აგვისტინის, რას
გვეუბნება.

— მე-კი არაფერი მესმის,—სთქვა ანტონმა.

კაროლინა. ვინდა სახ დამი დაბრუნდე, ჩემთ ჰაწია?

ბავშტი. ჭო, მაგრამ მატო-კი არა, შავი საღსისა მესინიან.
დიდი-დედის ოთახი იმათგან გატენილია.

კაროლინა. ჩვენ ეველანი გამოგევისთ. გვაჩვენე, საით წა-
ვიდეთ.—კაროლინა შევდა თავის ვირზე და პატარა ბავშვი
მეხლებზე დაისვა. ბავშტა გზა უჩვენა და სუთის შემ-
დევ ეველანი მიუვედით იმის დიდი-დედის ქოხში, რომელიც წინა
დამეს გადაცელილიერ და დიდაზე დექსაფლანებინათ. ბავშვი
ძაღლოთან მიიწრა და დაიძახა „ძიძა, ძიძა!“ კარლია ბოსლიდან

მაძინებელ გამოხტა ერთი თხა, მირბინა ბავშვთან, სიხარულის მიზანისათვის
იწერ ხტუნება და ბავშვის ალერის. ბავშვმაც აკოცა და მერე
უთხრა: „მიძა, მაწოდე!“ თხა მაძინებელი მიწაზე დაუწევა. ჰატარა
ბიჭი მოუწვა გვერდში და ისე დაუწევა წოვა, თითქო არც უსკამს
და არც უწევიათ.

— აი თურმე, ვინ
ეოფილა ის მიძა! —
სტევა ერნესტმა. — რა
უნდა გუეთო ახლა ამ
ბავშვს?

— რას გუზამო
იმის მეტს, რომ დავ-
სტოვოთ აქ თავისი თხით. — ამაზე ბავშვებს გული მოუვიდათ.

კრისტინა ბავშვის აქ დატოვება დიდი სისამაგლე იქნება.
სომ მოკვდა უპატრონთდ.

ანგონი მაძ რა უნდა უეო? სახლში წაიყვან?

კრისტინა. დიდადაც. კითხოვ დედას, აკითხვინოს, ვინ არის,
ჰებგს თუ არა დედ-მამა და მინამ-კი ჩემთან ვიუოლიებ.

ანგონი. მერე ჩვენი ჯირითი ვითქმით? უკელანი უნდა დავ-
ბრუნდეთ?

— სულაც არა! ერნესტი დამავალებს და გამომევება. თქვენ-კი
თქვენი სეირნობა განაკრძეთ, თხხნი ხართ, უწემოდ და უკრნეს-
ტოდაც შეგიძლიათ.

— მართალს ამბობს, — სტევა ანტონმა. — შევსწდეთ ვი-
რებზე და გავსწოოთ სასეირნოდ. — და უკელანი წავიდნენ. და-
ტოვეს კეთილი კაროლინა და იმისი ბიძაშვილი ერნესტი.

— კარგი, რომ არ გამიგონებს და გამოჯავრებულება სასაფ-
ლოსთან ასე ახლო გამომატარებს! — ს იქვე კაროლინამ. — თო-
რებ ამ საწეალი ბავშვის ტირილს სომ ვერ გავიგონებდათ და მთე-
ლი დამე ამ ცივ და ნოტიო მიწაზე უნდა პატენებინა!

ერნესტი ჩემზე იჭდა. მე მიგხვდი ჩემი ჩვეულებრივი მოსახურებით, რომ რაც შეიძლებოდა, მაღვ უნდა მივსულიყავი სახლში. გავსწიე ჩაქაქით, ჩემი ამსახვიც მომევა და ნახევარ საათში მივედით. კერ შეეძინდათ სახლი, ასე მაღვ რომ მივედით. კაროლინამ უამბო ბავშვის ამბავი. მისმა დედმ არ იცოდა, რა ეწნა; იმ დროს სასახლის დარბაზის ცოლმა შესათვაზა, ჩემი ბიჭის სნისა პრის და ორივეს ერთად გავხრიათ. დედ და უთანხმა. მერე აკითხვინა ქალაქში სახელი ჰატარა ბავშვისა და ისიც თუ, სად ივნის იმისი მძობლები. შეიტევს, რომ მამა ერთი წლის წინად მოჟკვდომოდა და დედა აქვთ თვის შემდეგ; ბავშვი დარჩენილიყო მოსუცი, მუნწი დიდა დედის სელში, რომელიც წინადამეს მოჟკვდარიყო. ბავშვის თვის ექრი არავის ეპიზო და ისიც კუბოს თან გაჟოლოდა სასაფლავომდინ. ამის გარდა დიდი-დედას შეძლება დარჩენოდა, ბავშვი დარიბი არ იყო. იმისი თხა დარბაზის ოჯახში გაიუვანეს და გაზარდეს ბავშვი კარგ მოქმლაქედ. მე ვიცნობ იმას, იყანე ტიბო ჰექიან: თავის დღეში პარუტევს არას ერჩის, რაიცა იმის გულებეთილობას ამტკიცებს და მეც მაღიან კუმპარებარ, რაიცა იმის ჰეჭას ამტკიცებს.

6. უფლისი.

სპი.თის რჩმის მისრილი, მავისთავის მშერი.

რთს ბატარა თავისი მოხერხებული ემბა-
კობით ბევრი მოსუცებული თავები გაება კატის
კლასზებში. ამით წაქეზებული სიხარულით ფეხზე
ვეღარა დგებოდა, ასე ეგონა, მის მოტეშებას ვერ-
ვინ ძებლებდა! — ერთი ჩვენი ბაბუა-თაგვიც თუ
არ გამოვახვრევინ გრძელ-ბრჭყალება ციცუნას, მე
ბაჭი არ ვეოფილებორ, სთქა პაქნით და მორ-
თო წრიბინი: „ბაბუა, ბაბუა...“

— რა იუო, რასა წრიბინებ? გამომყორა სოროდებან ბაბუა.

— იყდ, რა გახარო. სიხარულით უთხრა ბატარა თავებს.

— რა?

— რა და ის, რომ აიქ ერბოთი საჟსე ქილა ვიპოვნე, თითი
გაუშვირა მეორე ოთახისაკენ.

— მერძე?

— მერძე ის, რომ დღეს მშიერი სარ, წადი და მეუქც-
მხოლოდ ფრთხილად იქავ, გვერდით ჭარა უწევს... მაგრამ სმინავს,
ვერ გაიგებს, ნუ გეშინია.

— ქენ თუ კაი სული სარ, მე რას მექანი? ქენ მშიერი
არა სარ? წადი და ქენ მეუქც, უთხრა ბაბუამ.

— მე ვჭამე! ისე გავძეს, როგორც დათვი, სთქა ბატარა
თავებმა. უქანა ფეხებზე დადგა და ღიაზე ხელი წაისვა, — აი
როგორი გამამდარი ვარო.

— რაძი გეტეობა გაძლომა, გამოწლულება ჰაბებარ! ას არა
და ისე როგორა სჭამე, რომ არ მოითხუნე?

— გავიწმინდე ტანი, თორუმ სულ მოთხულული ვიზუა; ძიგ
ვგორბობდი და ჭარამ კი ვერ გამიგო. წედი, ვერც ქენ გაგიგებს.

— არა, თუმცა მძინა, მაგრამ მე იქ მისვლას ვერ მიგბედავ.

— უმ, შე ბებრულენავ! შენ აქვთ კანკალები ძიშისგანა, დას-
ცინა თავუნძმ.

— შენი დასაცინი არ არის, შეიღო, ეს ჩემი ჭადრა! მართალია, მალიან დახელოვნებული ახალგაზრდა ბრძანდები, მაგრამ მე ჩემს გამოცდილებას უფრო უწერ უნდამი.

— მამ კერ ბებავ მისვლას??!

— ვერა.

— მხდალობაა თქვენი გამოცდილება. მიუურე, როგორ უძინავ მივიღე; ზედ თავზედ რომ გადავახტე კატას, არც მაშინ მოხვდლ?

— არც მაშინ... არა, შე თავქარიანო, თავი კატასთან მივა? აბა დაუიქრდი?!?

— მიუურე, თუ არ მივალ! უთხრა ტრაბახით პატარა თაგვება და გასწირა ქილისაკენ, რომელ აც მართლა დიდი კატა უწევ გვერდით. — აბა მიუურე როგორ მივიღე და მეორედაც გამოვდე, ამ-ბობდა, თუმცა ვერ არც გვმოდ ქნახა ერბო და არც ახლო მი-სულიერ. ეპონა, ისე მივალ, კატა ვერ გამიგებსო, ამით ბაბუა

გაშენ ევდება და ისიც მობ-
რძანდება საჭმელოთანათ. ის

რომ მოვა, მე გავითარები, დავიწრულენებ, კატას გავადგიმებ და გამოვახვრევინებ ბებრულენათ. მაგრამ ამაოდ: კატა გაინაბა; მედებები, როცა პატარა თავი ქილასთან მივიღა, ისეუა ჭ კლანჭუ-
ბით მობდუჭა სხვის შემაწოლენებელი.

— ჟე, თვალი დაგიღება! ახია შენზედ! — მაახახა ბაბუამ. შენს
მახეში შენგვე გაები, თუ არა!? სხვისთვის ორმოს მთხრელიო,
თავისთავის მტერიო, სწორედ არის ნათქვამი. **ი. მჭედლიშვილი.**

პირუტყვების გრისერება

კატა და ზარი

აფრიან გეთში ერთს მონასტერში სადილად ბერებს ზარის რეგვით იწევდნენ.

მონასტერში კატა ჰევანდათ, რომელიც ისე მიეწოდ სადილის დროს ზარის ხმას, რომ როგორც კი დარევდნენ, მძინეე სასადილო ოთახში შეირბენდა და უოკელოვის საჭმაო სასუსნავს მიღებდა სოლმქ.

ერთსელ სწორედ სადილობისას კატა უცაბედად სარდაფში ჩარჩა. სასიამოვნო ზარის ხმა ესმოდა, მავრამ ვამოსკლა არ შეეძლო და ჩვეულებრივ სასადილო ოთახში კურ შევიდა. კავიდა რამდენიმე საბო, ჩვენი კატა გათავისუფლდა ტესტო ბიღან; სამძილი ძალიან ძიუხებდა, არ უნდოდა უქმედი დარჩოდებით, და აი რა ხერხს მიძროთ: ჩასჭიდა თათი ზარის სარებ თოკს და დაიწეო, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ზარის რეგა: ამ ხმას გაიგებენ ბერები და დაიწებენ ზურის ჭამასაო. ბერები გაბოცა უდროვოდ ზარის რეგამ; მიცვივდნენ, უნდო დათ გაეგოთ, რა მიზეზი იქთ ამ უცნაური ამბისა, დაინახეს თავიანთი შეგობარი გატა, შეტად გაოცდნენ იმის მოსახრებით და იმის სურვილისამებრ დასახუქრეს.

ნინო მაჭავარიანისა

ପ୍ରାଚୀନତାଙ୍କେ

306 უნიკალური

(ଶାନ୍ତାରିକାଳୀ)

სავარიქელს ზურგზე შეაბმენ რამე საჩუქრ ნივთს,— (სა-
თამაშოს, წიგნს, ქადას, კოლოფით კონფეტებს.) ვისაც კუსურის
საჩუქრის მიღება, დაბუნებულ საყიდელთან იმ სიმორეზე,
რომ საჩუქრის ხელით მისწვდებოდეს, და აუცილებელ თვა-
ლებს; უნდა მიტრიალდეს და წან თხით ნაბიჯი გადასდგას,
თხევერ ერთ ძლიაბს შემოტრიალდეს, ისევ თხით ნაბიჯი
გადმოსდგას და ერთბაშად აიღოს საჩუქრი.

თუ ერთხელ ვერ მოასერჩა, შეუძლიან თოვები კიდები გა-
იმჟოროს ცდა.

რაძღვნ კერაც გერ მთანერსების, იმდენი კარიბა უნდა გა-
დაიხადოს.

შემდებ ის პარომებიც საჩუქრად მიეცება იმას, ვინც მოა-
ხერხებს და მოიგებს.

ს. რომანიშვილისა.

3 5 8 0 0 5 6 0 8 0

ცხრა ქაშეიყი აწევია ცხრა უკორაძი. უნდა სამი ქაშეიყის
ხავალაგოთ ძმებე უჭრებდი ისე, რომ ერველ
რიგში, სიგრძე-სიგანგზე რომ დაკორელოთ,
ოთხი ქაშეიყი გამოფილდეს.

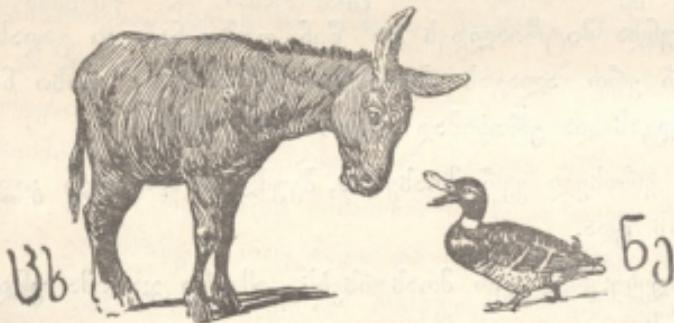
o	o	o
o	o	o
o	o	o

(ଫିଲମିନ୍‌ଡେନ୍‌ବାର୍ଗାଙ୍କ ପାତ୍ରଙ୍କ ଏକତାବିନୋଦଙ୍କାନ୍)

ଶ୍ରୀତ ପାତ୍ର, ରଜିତ ପାତ୍ର,
ମନ୍ଦିର ମୁହାମି ମଧ୍ୟକି ପାତ୍ରଙ୍କାଙ୍କୁ.

ଯାତର ରାମା ଦିଦ୍ଧେଶ୍ୱରି,
ଦିଦ୍ଧକୁଣ୍ଡଲିତାନ ମିଦ୍ଧେଶ୍ୱରି,
କାନ ଦେଶ୍ୱରି, କାନ ପାଶିଲିଲିର,
କାନ କାମିକୁଣ୍ଡରିତାନ ଫିଲଦେଶ୍ୱରି.

ନାଥଶ୍ଵର

୩୦-୩୧ ନଂ-ଶତ ମାତ୍ରାବେଶଶଳି ଗାମିତୀରେଣ୍ଟି ଏଣ୍ଟିନା:

- 1) କ୍ଷେତ୍ରକୁଟି,—2) କାର୍ଯ୍ୟକୁଟି ଓ ପାତ୍ରଙ୍କାଙ୍କ.

ନାଥଶ୍ଵରି ଏଣ୍ଟିନା:

- 1) କାମ୍ପାରି,—2) ମିଶିକ୍ଷିତିରୀକ୍ଷି ରାଜ୍ୟରା.